

Delegationsbeslut
2024-08-08
2024-1464

Mikael Ugglå
Förvaltningsjurist
08-731 30 00

Tekniska förvaltningen

Delegationsbeslut om att delvis häva kokningsrekommendation

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att häva rekommendationen att koka vatten inom hela Lidingö stad inklusive tillhörande öar samt Telegrafberget i Nacka, med undantag för området på norra Lidingö som framgår av karta i bilaga 1 till beslutet.

Handlingar

- Bilaga 1. Karta över delar av norra Lidingö samt adresser där rekommendation att koka vatten kvarstår.

Bakgrund och utredning

Den 24 juli sammankallades stadens centrala krisledning med anledning av att förekomst av så kallade koliforma bakterier upptäckts i dricksvattnet på Lidingö vid en rutinkontroll.

På grund av att de fastställda gränsvärdena i Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter (LIVSFS 2022:12) hade överskridits på flera geografiska platser och tre rapporter om magsjuka ungefär samtidigt kommit in till staden, vidtogs en omedelbar förvaltningsåtgärd om att gå ut med en rekommendation om kokning av dricksvattnet.

Livsmedelverkets dricksvattenföreskrifter som antagits utifrån Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 om kvaliteten på dricksvatten, föreskriver ett gränsvärde på mindre än 1 bakterie per 100 ml vatten, i praktiken ska alltså dricksvattnet vara helt fritt från bakterier för att vara godkänt. Det tidigare gränsvärdet som gällde fram till 1 januari 2023 var 10 bakterier per 100 ml vatten.

Om kvalitetskraven inte uppfylls ska verksamhetsutövaren göra orsaksutredningar och riskbedömningar (28 § LIVSFS 2022:12). Riskbedömning görs för att bedöma om det finns en risk för människors hälsa eller inte. Detta är viktigt eftersom det påverkar vilka åtgärder som behöver vidtas.

Ett omfattande utrednings- och åtgärdsarbete startade därför omedelbart för att få bort de koliforma bakterierna ur systemet, förhindra en eventuell tillväxt av sjukdomsframkallande bakterier och utreda de misstänka matförgiftningarna.

Ett tidigt och nära samarbete kring åtgärderna har skett med den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA) som består av flera experter inom dricksvattenområdet, ledningsnät, miljö och hälsoskydd, krisledning, säkerhet, räddningstjänst, smittskydd, geologi, laboratorieverksamhet och kriskommunikation. VAKA har också bistått med stöd i analysen av provresultat och bedömning av effekten av de olika åtgärder som vidtagits. Staden har också kunnat utgå från en kontrollista från VAKA kring dricksvattenkvalitet för att underlätta systematiken i arbetet.

En av de åtgärder som har genomförts och fortfarande pågår är att spola ur dricksvattenledningarna systematiskt utifrån ett spolningsschema, både i brandposter, vid ändledningar och hos verksamheter, för att spola ur så många bakterier som möjligt ur systemet. Spolningarna som pågår dygnet runt hjälper också till att kyla ner temperaturen generellt i ledningarna. Om temperaturen överstiger 15 grader Celsius i vattenledningarna skapas i kombination med stillastående vatten en gynnsam miljö för tillväxt av den typ av koliforma bakterier som har påträffats (*Lelliottia amnigena*).

Andra åtgärder som har vidtagits är bland annat tömning och rengöring av Hersby vattentorn och en markant ökad provtagning. Provtagningen har skett på olika ställen över hela ön, men har kunnat förändras och koncentreras till vissa platser allt eftersom förståelsen för flödena i vattenledningssystemet har ökat. Totalt har ungefär 150 prover tagits under den senaste tvåveckorsperioden.

Provtagningen har gett kunskap om var bakterierna finns och hur de rör sig, men har också varit viktig för att veta exakt vilka bakterier det rör sig om genom så kallad typning. Resultatet visade tidigt på en koliform bakterie vid namn *Lelliottia amnigena*. Det är en miljöbakterie som kan växa till under gynnsamma förutsättningar. Den är icke patogen och icke fekal, det vill säga att den inte är sjukdomsframkallande och inte kommer från avföring, och därmed ofarlig i sig vilket har bekräftats av bland annat mikrobiologer på Livsmedelsverket och Uppsala universitet.

Trots att det tidigt konstaterades att det rörde sig om ofarliga bakterier kvarstod kokningsrekommendationen eftersom förekomst av bakterier i sig signalerar att miljön i dricksvattenledningarna är gynnsam även för andra bakterier och att orsaken till bakteriehalterna inte kunnat lokaliseras. Bedömningen att låta kokningsrekommendationen kvarstå fram till nu har gjorts löpande i samråd med VAKA.

Under samma period som koliforma bakterier påvisades i dricksvattnet inkom även tre fall av misstänkta matförgiftningar till staden inom samma område där förhöjda

värden hade påträffats. Detta bidrog också till att kokningsrekommendationen gick ut skyndsamt. Vid uppföljande kontakter med Smittskydd Stockholm har kunnat konstateras att orsaken till sjukdom inte kan kopplas till vattenburen smitta. Staden har löpande varit i kontakt med Smittskydd Stockholm sedan 24 juli för att kontrollera om det inkommit några fall kopplat till vattenburen smitta. Inga sådana fall har hittills konstaterats.

Skälen för beslutet

Den rekommendation om kokning som meddelades den 24 juli var inget beslut i formell mening, utan en ren förvaltningsåtgärd som vidtogs utifrån att gränsvärdena för bakterieförekomst i Livsmedelverkets dricksvattenföreskrifter hade överskridits på flera platser på ön, varav kraftigt på några platser. Centrala krisledningen och berörda förvaltningar har sedan dess arbetat med inriktning dels att förbättra miljön i vattenledningarna och få bort förekomsten av bakterier, dels att förstå orsakerna till bakterieförekomsten och få fram tillräckligt mycket information för att kunna göra en bedömning om det fortsatta arbetet och fatta ett formellt beslut om att antingen behålla rekommendationen om kokning eller kunna häva rekommendationen helt eller delvis.

Vidtagna åtgärder har haft effekt och situationen har allt sedan den 24 juli stadigt förbättrats utan andra bakslag än att vissa prover har fluktuerat något på vissa ställen, men fortfarande med en stabilt minskad förekomst över tid. Temperaturen har minskat i ledningarna och omsättningen av vattnet genom spolning har lett till att bakterierna har försvunnit succesivt. Den förekomst som är kvar har kunnat ringas in till ett enda område på norra Lidingö ut mot Södergarn och de så kallade tunen.

I samråd med VAKA gjordes den 6 augusti en helhetsbedömning där det kunde konstateras att situationen var så pass stabil att rekommendationen om kokning borde kunna hävas för större delen av ön även om vissa gränsvärden fortfarande ligger över 1. Alla värden på hela ön utom i nämnda områden på norra Lidingö ligger på 0 eller mycket lågt strax över 1. Bedömningen har kunnat göras dels på grund av de generellt sett låga och på de flesta ställena obefintliga bakterieförekomsten, det vill säga att utvecklingen snabbt har gått åt rätt håll och förekomsten av bakterier minskat stadigt, dels på grund av att de åtgärder som fortfarande vidtas och kommer att behöva fortgå en tid framöver bidrar till en bra miljö i vattenledningarna där sannolikheten för att nya bakterier ska växa till är väldigt liten.

Orsaken till bakterieförekomsten är fortfarande inte helt klarlagd, men värmen i ledningarna i kombination med att vattnet varit mer stillastående under sommaren är högst sannolika orsaker. Att det har varit lika varmt och lika stillastående vid tidigare tillfällen behöver inte betyda att ytterligare någon orsak har bidragit till att bakterier växt till sig just nu. Bakterier kan växa till under vissa förhållanden men behöver inte göra det.

Det arbete som har återstått fram till idag för att kunna häva rekommendationen om kokning har varit att invänta ytterligare en omgång provresultat samt att ringa in exakt i vilka vattenledningar den bakterieförekomst som trots allt är kvar finns och vilka hushåll som ska beröras av den fortsatta kokningsrekommendationen. Vilket det området är framgår av karta samt angivna adresser i bilaga 1.

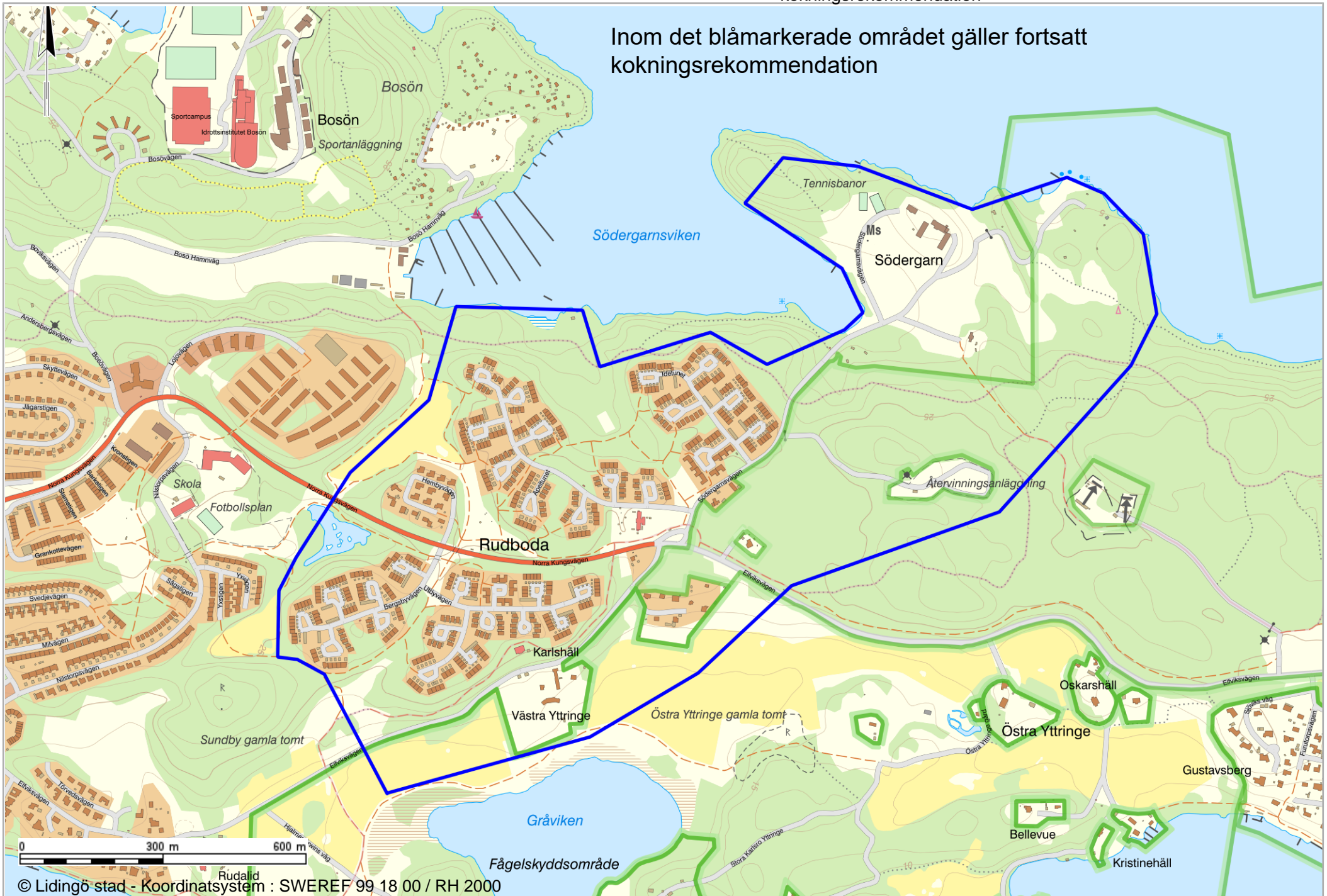
Den 7 augusti beslutade ordföranden i tekniska nämnden att delegera rätten till förvaltningschefen att besluta om rekommendationer om kokning av dricksvatten och att häva sådana rekommendationer helt eller delvis. Anledningen till det delegationsbeslutet är att det kan vara brådskande att fatta den typen av beslut och att beslutet därför bör kunna fattas på förvaltningsnivå så länge det inte får några större principiella konsekvenser för Lidingöborna eller stadens verksamheter. Ett beslut om fortsatt kokningsrekommendation i det här läget hade till exempel haft större påverkan på Lidingöborna och stadens verksamheter och inte varit möjligt att besluta om på delegation.

Stadens förvaltningar kommer fortsatt arbeta aktivt för att behålla de stabila värdena och säkerställa vattenkvaliteten över hela ön, bland annat genom spolning och att kontrollera flödena i vattenledningssystemet. Provtagningen kommer också att fortsätta under en längre tid med särskilt fokus på det område där kokningsrekommendationen kvarstår.

Enligt delegation från tekniska nämnden

Adriana Buzea
Förvaltningschef

Inom det blåmarkerade området gäller fortsatt kokningsrekommendation

Kokningsrekommendation kvarstår för nedan adresser.

Gatunamn	Där inga nr anges gäller samtliga fastigheter på nedanstående vägar och tun
Almtunet	
Apeltunet	
Asktunet	
Bergsbyvägen	
Björktunet	
Boktunet	
Elfviksvägen	25, 27, 29, 76, 78, 80, 82, 84A, 84B, 86, 88A, 88B, 90
Entunet	
Flädertunet	
Furutunet	
Geddebergsvägen	
Ginsttunet	
Grantunet	
Grönbyvägen	
Grönbyvägen	
Hagtornstunet	
Hasseltunet	
Hembyvägen	
Häggstunet	
Idetunet	
Kastanjetunet	
Lindtunet	
Lärktunet	
Lönntunet	
Misteltunet	
Norra Kungsvägen	
Nypontunet	
Olvontunet	
Oxeltunet	
Piltunet	
Poppeltunet	
Rönntunet	
Skogsbyvägen	
Slåntunet	
Syrentunet	
Sälgtunet	
Södergarnsvägen	
Talltunet	
Tistrontunet	
Utbyvägen	
Videtunet	